

Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. – № 1. – 2016. – С. 29-34.

7. Paul T. V. *Asymmetric Conflicts: War Initiation by Weaker Powers*/ Thazha Varkey Paul. – Cambridge University Press, – 1994. – 253p.

СТАРОДУБ М. І., аспірант кафедри психології та педагогіки, НаУКМА (Київ)

КОПІНГ-СТРАТЕГІЇ ОСІБ ПІЗЬНОГО ЮНАЦЬКОГО ВІКУ В СТРЕСОВИХ СИТУАЦІЯХ: СТРАТЕГІЇ ПІДХОДУ ПРОТИ СТРАТЕГІЙ УНИКНЕННЯ

Пізній юнацький вік визначається у психології як період від 18 до 23 років [1]. Цей період пов'язаний із переходом від дитячого віку до дорослого, самоідентифікацією, визначенням власного місця у соціумі та вибором напрямку власного життєвого шляху. Це являє собою першу значну відповідальність молодій людині перед самою собою, і, відповідно, створює велике стресове навантаження на її психіку. Саме тому дослідження копінг-стратегій осіб пізнього юнацького віку в стресових ситуаціях є актуальним [2]. У дослідженні стресу та копінг-стратегій визначають два головних концепти реакції на психологічне навантаження – «знаходження підходу» (approach) та «уникнення» (avoidance). Це метафори когнітивної та емоційної діяльності, яка направляється «до» або «від» загрози [2]. Переваги стратегій уникнення полягають в тому, що вони можуть знижувати рівень стресу та не давати тривожності досягти критичного рівня. Стратегії підходу, з іншого боку, дають можливість діяти адекватно, помічати та використовувати зміни ситуації, роблячи її більш контрольованою. Стратегії підходу також роблять можливим вивільнення афекту [4].

Наша гіпотеза полягає в тому, що більшість молодих людей не готова до «дорослих навантажень», і не знає як справлятися зі стресом, який приносить доросле життя, і саме тому вони, здебільшого, використовують стратегію «уникнення», тобто споживання алкоголю, паління, ігроманію, шопоголізм, переїдання, інші види залежностей, тощо. При цьому, розвинення характерних копінг-стратегій у юності може направляти особу по більш або менш адаптивній траєкторії розвитку, а також може ставати прекурсором розвинення шаблонів копінгу у дорослому віці [2].

Є три важливих фактори оцінки ефективності копінгу: момент, в який оцінюється ефективність; можливість контролювати аспекти стресової ситуації; пасування стилю копінгу до окремих вимог стресової ситуації [4].

Стратегії уникнення виявляються ефективними у випадках, коли результати є моментальними або короткостроковими, в той час як стратегії пошуку підходу виявляються ефективнішими коли результати є довгостроковими. Уникнення може бути корисним лише впродовж обмеженого періоду часу, і може мати свою ціну пізніше. Уникнення часто буває вигідною формою копінгу протягом початкового періоду, коли емоційні ресурси обмежені. Уникнення краще за пошук підходу коли ситуація неконтрольована, в той час як пошук підходу кращий, коли є можливість контролю [4].

Результати нашого дослідження мають продемонструвати переваги та недоліки стратегій, які використовуються молодими людьми, що намагаються впоратися зі своїми стресами та надати їм практичні рекомендації стосовно ефективності використання цих стратегій.

Література

1. Головин С. Ю. Словарь практического психолога / Сост. С. Ю. Головин: Харвест; Минск, 1998. – 554 с.
2. Стародуб М.І. Копінг-стратегії осіб пізнього юнацького віку в стресових ситуаціях. Тези до конференції «Психолого-педагогічні особливості професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти». Кафедра психології та педагогіки, Національний університет «Києво-Могилянська академія». Січень 2019 р.
3. Compas, B. E., Connor-Smith, J. K., Saltzman, H., Thomsen, A. H., & Wadsworth, M. E. (2001). Coping with stress during childhood and adolescence: problems, progress, and potential in theory and research. *Psychological bulletin*, 127(1), 87.
4. Roth, S., & Cohen, L. J. (1986). Approach, avoidance, and coping with stress. *American psychologist*, 41(7), 813.

ТИТАРЕНКО В.В., к.філос.н., доцент, ст.н.сп. Відділення релігієзнавства
Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України (Київ)

РЕЛІГІЄЗНАВЧА ЕКСПЕРТИЗА ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ З ПИТАНЬ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ РЕЛІГІЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Ускладнення релігійної ситуації та її динамічність вимагають врахування все більшої кількості різних факторів для передбачення та мінімізації ризиків конфліктних ситуацій, що мають релігійне забарвлення. Такі обставини актуалізують наукові пошуки інструментів впливу на релігійні процеси, серед іншого і через здійснення релігієзнавчих експертиз висококваліфікованими спеціалістами, з метою забезпечення прийняття оптимальних рішень з боку управлінських систем. Відтак, підвищується запитуваність експертної думки релігієзнавців, здатних за допомогою наукових технологій трансформувати набуті знання в компетентний аналіз релігійної ситуації і її прогноз, а також в рекомендації по прийняттю відповідних рішень. Мінімізація ризиків конфліктних ситуацій, що мають релігійне забарвлення може здійснюватися в результаті прийняття рішень на основі здійснення такого типу релігієзнавчої експертизи як експертна оцінка проблеми (наприклад: релігієзнавча експертиза співробітників Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України, здійснена у відповідності до Статуту Інституту, з метою обґрунтування ідентичності й доведення недозволеності з боку будь-яких релігійних груп присвоєння назви «Українська Греко-Католицька Церква» (Патріарша Курія Української Греко-Католицької церкви (УГКЦ), очолювана Верховним архієпископом Києво-Галицьким Любомиром Гузаром, звернулася до президента Національної академії наук України академіка Б.С.Патона (лист